Vlaams Parlement

1357 (2017-2018) – Nr. 13
ingediend op 5 maart 2018 (2017-2018)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie Grensoverschrijdend Gedrag
uitgebracht door Bert Moyaers

over grensoverschrijdend gedrag in de Jeugdsector

verzendcode: GOG

Samenstelling van de Commissie Grensoverschrijdend Gedrag:

Voorzitter: Katrien Schryvers.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Marius Meremans, Elke Sleurs, Miranda Van Eetvelde, Peter Wouters, Herman Wynants;

Joris Poschet, Tinne Rombouts, Katrien Schryvers, Orry Van de Wauwer;

Lionel Bajart, Francesco Vanderjeugd;

Bert Moyaers, Katia Segers;

Imade Annouri.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Danielle Godderis-T'Jonck, Kathleen Krekels, Ludo Van Campenhout, Tine van der Vloet, Paul Van Miert;

Karin Brouwers, Sonja Claes, Cindy Franssen, Vera Jans;

Ann Brusseel, Willem-Frederik Schiltz;

Renaat Landuyt, Freya Van den Bossche;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin.

Documenten in het dossier:

1357 (2017-2018) – Nr. 1 t.e.m. 4: Verslagen van de hoorzitting
– Nr. 5 t.e.m. 7: Verslagen van de gedachtewisseling
– Nr. 8: Verslag van de hoorzitting
– Nr. 9: Verslag van de gedachtewisseling
– Nr. 10 t.e.m. 12: Verslagen van de hoorzitting

INHOUD

I. Uiteenzetting door Sibille Declercq, coördinator Awel 5
1. Aantal gesprekken met kinderen en jongeren 5
2. Impact van (cyber)pesten 5
3. Impact van (v)echtscheidingen 5
4. Grensoverschrijdend gedrag binnen partnerrelaties 6
5. Erkennen van onrecht 6
6. Mediawijsheid 6
7. Bewaken van grenzen 6
8. Morele richtlijnen 6
9. Doorverwijzing 7
II. Uiteenzetting door Evelien Luts, onderzoeks- en beleidsmedewerker Relaties en seksualiteit bij Pimento 7
1. Pimento als preventieve organisatie 7
2. (N)iets mis mee?! 8
3. Bereik in 2017 8
4. Onderzoek 8
5. Vragen uit het jeugdwerk 8
6. Plannen in beleidsperiode 2018-2021 9
7. Noden en behoeften binnen het jeugdwerk 9
III. Uiteenzetting door Hans Cools, stafmedewerker Beleid, De Ambrassade 10
1. Integriteit 10
2. Geen nieuw thema voor het jeugdwerk 10
3. Twee rollen voor De Ambrassade 11
4. Onderzoeksrapport 'Aan de slag met geweld' 11
5. Met welke tools wordt er gewerkt? 12
IV. Uiteenzetting door Ikrame Kastit, co-coördinator Uit De Marge 13
1. Emancipatie van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren via jeugdwerk en jeugdbeleid 13
2. Aanbod in verband met seksueel grensoverschrijdend gedrag 13
3. Vorming op maat 13
4. Grootste uitdagingen 13
5. Soms geen gehoor bij de politie 14
6. Gebrek aan hulpverlening op maat 14
7. Welzijnswerk 15
8. Sensibiliseringscampagne 15

V. Vragen van de commissieleden 15
VI. Antwoorden de sprekers 18
1. Sibille Declercq – Awel 18
2. Evelien Luts – Pimento 20
3. Hans Cools – De Ambrassade 21
4. Ikrame Kastit – Uit De Marge 23
Gebruikte afkortingen 26
Bijlagen: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op 8 februari 2018 hield de Commissie Grensoverschrijdend Gedrag de eerste van twee hoorzittingen over grensoverschrijdend gedrag in de Jeugdsector.

De hoorzitting werd georganiseerd met Sibille Declercq, coördinator Awel, Evelien Luts, onderzoeks- en beleidsmedewerker Relaties en seksualiteit Pimento, Hans Cools, stafmedewerker Beleid De Ambrassade en met Ikrame Kastit, co-coördinator Uit De Marge.

De presentaties van de sprekers zijn te vinden op de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Uiteenzetting door Sibille Declercq, coördinator Awel

1. Aantal gesprekken met kinderen en jongeren

Sibille Declercq deelt mee dat Awel in 2017 in totaal 27.251 gesprekken met kinderen en jongeren heeft gevoerd, waarvan 3627 of 13 percent gesprekken over grensoverschrijdend gedrag. De gesprekken verliepen via telefoon, chat, e-mail of in een forum. Onder de rubriek grensoverschrijdend gedrag zijn verschillende subthema's ondergebracht. Pesten en cyberpesten blijven er opvallend aanwezig, met bijna 2000 gesprekken, gevolgd door fysiek, seksueel en emotioneel geweld, samen goed voor 1650 dialogen.

2. Impact van (cyber)pesten

De analyse van de cijfergegevens werd op drie grote thema's gericht. In eerste instantie werd de impact van pesten en cyberpesten onderzocht. In 2014 werd reeds een onderzoek gevoerd rond suïcide, samen met EZO, de Eenheid voor Zelfmoordonderzoek van de Universiteit Gent. In het onderzoek met de titel 'Awel, ik zie het niet meer zitten' werden 550 chatgesprekken geanalyseerd, waarvan 105 gesprekken of 19 percent, over suïcide en een link naar pesten.

Ook opvallend was dat één op vier jongeren aangaf dat het pesten zich in het verleden had afgespeeld, maar toch voor blijvende stress zorgde. Eén op tien jongeren gaf aan langdurig gepest te zijn. Dat behelst een termijn van meer dan een jaar. Bij één jongere was het pesten al meer dan acht jaar aan de gang. Het onderzoek linkte jongeren die op regelmatige basis te maken krijgen met pestgedrag, aan gevoelens van depressie en een verhoogd risico op suïcide.

3. Impact van (v)echtscheidingen

Een tweede kwalitatieve analyse gebeurde in samenwerking met het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen. Onderwerp was het thema echtscheiding, vechtscheiding en nieuw samengestelde gezinnen en het geweld dat kinderen en jongeren daarmee wordt aangedaan, ook qua grensoverschrijdend gedrag.

Uit het onderzoek bleek dat het aanhoudende conflict tussen scheidende ouders als een zeer ernstige stressfactor wordt ervaren. Het gaat niet om die scheiding op zich, maar over de mate waaraan ze aan het conflict worden blootgesteld. Bij scheiding en ook bij ruzie tussen ouders waarbij het niet tot een scheiding komt, gaven kinderen en jongeren aan veel stress te hebben. Ze proberen een invloed te krijgen op een situatie waarop ze geen vat hebben en dat genereert stress. Kinderen moeten vaak ook denigrerende boodschappen van de ene ouder naar de andere overbrengen. Dat zorgt voor gespleten loyauteit. Een andere factor is dat het familie- en sociale netwerk bij een vechtscheiding wordt opgesplitst in kampen met elk hun waarheid.

4. Grensoverschrijdend gedrag binnen partnerrelaties

In 2017 liep er al een onderzoek naar het thema verliefdheid. Hoewel dat vrolijk klinkt, blijken veel jongeren toch te worstelen met de liefde en met grensoverschrijdend gedrag binnen hun jonge partnerrelaties. Ze deden erg kwetsende of traumatiserende ervaringen op. Emotioneel partnergeweld bleek niet altijd makkelijk te herkennen, niet voor volwassenen maar al helemaal niet voor jongeren. Hun zelfvertrouwen en positieve identiteitsvorming lijden er onder. Heel wat jongeren hebben het moeilijk om eigen grenzen te stellen en vooral om daaraan vast te houden. Er waren veel voorbeelden rond sexting en ook nog een aantal over seksueel grensoverschrijdend gedrag.

5. Erkennen van onrecht

Jongeren die gepest worden, slachtoffer zijn van fysiek of emotioneel geweld, verwaarlozing of seksueel grensoverschrijdend gedrag moeten vooral erkenning krijgen voor het onrecht dat hen wordt aangedaan. Als hulpverlener geeft Awel expliciet aan dat het gedrag van de ander niet door de beugel kan. Dat gebeurt door een accepterende houding tegenover het kind en de jongere aan te nemen en hen in dat gesprek duidelijk te maken dat ze in hun nood worden aanvaard. Dat kan via een simpele zin als bijvoorbeeld "Een knuffel zou deugd doen nu.". In gesprekken rond pesten focust men ook echt op het benoemen van wat een voorval met de betrokkene deed, en dat dat niet oké was. Men neemt het verhaal serieus.

6. Mediawijsheid

In het kader van mediawijsheid wordt in de gesprekken met kinderen en jongeren meegegeven, bijvoorbeeld als het gaat over sexting, dat ze zich bij het internetten best laten begeleiden door ouders of leerkrachten. Er wordt ook informatie en advies verstrekt over het omgaan met wachtwoorden, welke gegevens ze kunnen plaatsen op sociale media en welke beter niet. Wanneer het over cyberpesten gaat, luidt de duidelijke boodschap dat het niet oké is dat er wordt gescholden of dat iemand wordt bedreigd via het internet. Men gaat samen met betrokkenen op zoek naar de stappen die ze verder kunnen ondernemen. De strafbaarheid van sommige feiten wordt duidelijk onderstreept.

7. Bewaken van grenzen

Bij het bewaken van grenzen maakt Awel gebruik van het vlaggensysteem van Sensoa, waarbij het grensoverschrijdend gedrag volgens de zes items wordt overlopen. Is er wederzijdse toestemming, vrijwilligheid en gelijkwaardigheid? Is het passend bij de leeftijd of de ontwikkelingsfase? Past het bij de context? Is er sprake van zelfrespect?

8. Morele richtlijnen

Een van de moeilijkste aspecten is het meegeven van morele richtlijnen, vooral te luisteren en niet zomaar tips te geven of een oplossing. Men beoordeelt noch veroordeelt. In gesprekken rond partnergeweld mag men wel aan kinderen en jongeren de boodschap geven dat ze de bewuste relatie beter beëindigen. Men ervaart heel dikwijls veel weerstand bij jongeren omdat ze in de relatie toch een partiële bekrachtiging zien. Enerzijds worden ze met partnergeweld geconfronteerd, anderzijds krijgen ze ook wel complimentjes van hun partner. Het is voor henzelf niet duidelijk of ze bang zijn van de partner of dat het om passie gaat. Omdat het onderscheid maken zo moeilijk is, kregen de beantwoorders dan ook de richtlijn dat ze in die gesprekken aan jongeren mogen meegeven dat het beter is de relatie te beëindigen.

9. Doorverwijzing

Het is duidelijk dat voor sommige jongeren hun eenmalig gesprek met Awel niet volstaat en dat ze verdere hulp nodig hebben. Doorverwijzen houdt in dat er via de hulplijn wordt gewezen op de mogelijkheid om naar een JAC of CLB te stappen. Tijdens het gesprek oefent men met de jongere hoe ze dat gaan doen: doe je dat alleen of neem je iemand mee; ga je online of fysiek; wat wil je vertellen en wat niet?

Alles wordt zo concreet mogelijk voorgesteld, maar de cijfers tonen aan dat de raad voor doorverwijzing weinig wordt opgevolgd. Jongeren zien er tegenop om hun verhaal opnieuw te vertellen, vrezen dat men hun ouders gaat informeren en er is onzekerheid over de verdere hulpverlening. Met het oog daarop is Awel met middelen vanuit de rodeneuzencampagne in een project gestapt rond warme doorverwijzing, bijvoorbeeld naar de chatroom van Nupraatikerover, zodat ze niet zelf de stap hoeven te zeten.

Inhoudelijk en technisch vergt dat een aardige aanpassing, aangezien de organisaties dezelfde chatsoftware moeten gebruiken. Er is een online hulp- en uitwisselingsplatform en overleg, en men probeert de software gelijk te schakelen. Een mogelijke tussenstap is dat tijdens het vraaggesprek al wordt voorgesteld om een afspraak te maken bij het JAC of bij het meldpunt 1712. Van daaruit belt men de jongere dan op, die deze stap niet zelf meer hoeft te zetten.

II. Uiteenzetting door Evelien Luts, onderzoeks- en beleidsmedewerker Relaties en seksualiteit bij Pimento

1. Pimento als preventieve organisatie

Evelien Luts deelt mee dat Pimento de nieuwe naam is van Jong & Van Zin, maar het is nog steeds dezelfde organisatie qua inhoud, met als doel kinderen, jongeren en hun begeleiders op allerlei vlakken te versterken. Er wordt gewerkt met educatief materiaal, er worden vormingen en trajecten gegeven en er wordt onderzoek verricht rond interessante thema's die de plek van Pimento binnen het integriteitsverhaal bepalen. De organisatie werkt veel rond relaties, seksualiteit en identiteitsontwikkeling, maar ook rond weerbaarheid, pesten, teambuilding en begeleidershouding.

Jongerenparticipatie staat hoog in het vaandel, omdat jongeren zo hun stem beter kunnen laten gelden. Pimento hanteert daarbij een positieve participatieve werkwijze en vindt het belangrijk om de speelse jeugdwerkvormen ook te gebruiken in de eigen vormingen voor onder meer het onderwijs. Alles gebeurt op basis van jarenlange ervaring en eigen onderzoek.

Pimento is boven alles een preventieve organisatie. Awel speelt zijn rol vaak als zich al iets heeft voorgedaan, terwijl Pimento focust op preventie vanuit de sterke overtuiging dat men op die manier veel problemen kan voorkomen. Er is heel wat educatief materiaal voorhanden rond seksualiteit en relaties, met aanlokkelijke titels zoals ‘Bloot’ en ‘Bloosdoos’. Er is ook veel preventief materiaal over groepsdynamica en teambuilding. Dat moet pesten kunnen voorkomen of in de kiem smoren.

Er zijn ook tools rond seksueel grensoverschrijdend gedrag. Daarvoor werd het vlaggensysteem van Sensoa herwerkt, specifiek gericht op het jeugdwerk.

2. (N)iets mis mee?!

(N)iets mis mee?! is een belangrijk instrument voor het jeugdwerk in het kader van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het werd in 2012 ontwikkeld door het steunpunt Jeugd in samenwerking met jongerenorganisaties uit het jeugdwerkveld en er werden een aantal gratis exemplaren verspreid naar de landelijke jeugdwerkingen. De gele doos die toen werd opgestuurd is in veel organisaties nog aanwezig. Jong & Van Zin nam in 2015 over. Het instrument werd samen met een stuurgroep herwerkt vanwege de grote evolutie op het vlak van seksuele ontwikkeling van kinderen en jongeren en wegens nieuwe studies die werden geïntegreerd. Ook sociale media, online dating en apps werden meegenomen: ze brengen uitdagingen en problemen mee, maar zorgen ook voor leuke momenten. In 2018 gebeurde nog een kleine herwerking en werd het een Pimento-verkoopproduct.

3. Bereik in 2017

Het bereik van Pimento is vrij groot, met 7096 vormingsuren in 2017. Maar het deel daarvan dat binnen het jeugdwerk wordt geboekt, is met 236 uren eerder klein. Een honderdtal uren behandelden relaties en seksualiteit, waarvan 33 uren gericht op grensoverschrijdend gedrag. 26 vormingsuren werden aan pestpreventie besteed. Het blijkt zeer moeilijk om de jeugdwerksector te bereiken met dat vormingsaanbod. Daar zijn een aantal hypotheses voor: men kent Pimento niet of er is een financiële drempel. Derde oorzaak is dat sommige jeugdorganisaties het niet per se belangrijk vinden of het niet als hun taak beschouwen om preventief te werken rond grensoverschrijdend gedrag en al helemaal niet rond positieve seksualiteit. Op dit vlak is er een mentaliteitswijziging nodig, ook bij jeugdwerkers, die het belang moeten inzien van preventieve vorming om spijtige incidenten te voorkomen.

4. Onderzoek

In 2017 werd een onderzoek verricht bij 16- tot 18-jarigen, niet specifiek binnen jeugdwerk, maar bij jongeren die doorgaans ook deelnemen aan het jeugdwerk. Pimento veronderstelt dat de resultaten kunnen worden doorgetrokken naar een bredere omgeving.

Uit het onderzoek bleek dat 24 percent van de jongeren met stalking te maken krijgt, dus één op vier. Van de respondenten ontving 53 percent al eens naaktfoto's. Dat hoeft niet altijd grensoverschrijdend te zijn. Jongeren kunnen dat in bepaalde omstandigheden soms ook als superleuk ervaren. Het vormt een belangrijk deel van de seksuele ontwikkeling. Zowat één op vijf jongeren verstuurde al eens naaktfoto's van zichzelf.

8 percent van de jongeren heeft ervaring met seksueel misbruik en dat is problematisch. Zo is er het pakkende verhaal van een meisje over hoe dat misbruik wordt ervaren. Ze werd verplicht met iemand af te spreken, anders zou iets worden rondverteld. Ze sprak dan toch af en werd gedwongen om handelingen te doen die ze niet wilde. In de manier van vertellen wordt haar kwetsbaarheid zeer duidelijk. Ze bevond zich in een positie waaruit ze niet kon ontsnappen.

5. Vragen uit het jeugdwerk

Vanuit het jeugdwerk krijgt Pimento vooral een hulpvraag als er al grensoverschrijdend gedrag heeft plaatsgevonden. Men weet niet wat men ermee aan moet, noch hoe erover te communiceren, bijvoorbeeld ten aanzien van ouders.

Gelukkig komt af en toe ook de vraag om preventief iets te doen rond relaties en seksualiteit, en vindt men in het jeugdwerk dat thema belangrijk genoeg om er aandacht aan te schenken. Pimento toetst de verschillende vragen graag af aan het model dat stoelt op de preventiepiramide van Johan Deklerck. Daarbij wil men niet alleen werken binnen het reactiebeleid in de top van die piramide. Een reactiebeleid is immers niet het enige dat de sector nodig heeft. Ook preventief werken, het middenveld van de piramide, is essentieel om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Daartoe moet ook de basis van de piramide, het kwaliteitsbeleid, voldoende aandacht krijgen. Hier kunnen ook de positieve kanten van seksualiteit aan bod komen, net als een goede groepsbinding en positieve acties, zodat pesten en seksueel grensoverschrijdend gedrag geen kans krijgen. Het komt hoe dan ook neer op actie ondernemen vóór het te laat is.

6. Plannen in beleidsperiode 2018-2021

Het was initieel de bedoeling om de acties voor de komende beleidsperiode onder te verdelen in verschillende lagen van de piramide, maar de verwevenheid is te groot. Veel speelt op twee of drie lagen. Pimento wil meewerken aan Grenslijn, het Kennisplein Integriteit en het Jongereninformatieplatform. Men hoopt dat de diverse informatieplatformen niet alleen het reactieve aspect benadrukken en dat niet louter informatie wordt opgezocht als er al iets is misgelopen. Er moet op de kennisplatformen plaats zijn voor de preventieve tools, de kwaliteitstools en informatie.

Met de stad Antwerpen loopt een project rond seksuele intimidatie, waarvoor Pimento van de stad extra middelen krijgt. Daarbij werd duidelijk gesteld dat men ook de positieve seksualiteitsbeleving meeneemt. Sexting is bijvoorbeeld een element dat negatieve verhalen naar boven haalt, maar even goed wordt er gegniffeld en krijgen jongeren blozende wangen als het gaat over heel leuke sexting. Het kan dus ook een leuke positieve seksbeleving zijn, maar dat krijgt doorgaans niemand te horen. In dat kader zit Pimento ook mee aan tafel in een projectgroep rond sexting.be met onder andere Child Focus, Sensoa en Mediawijs.

In 2020 wordt (N)iets mis mee?! nog eens herwerkt om de evoluties te blijven volgen. Omdat er ook de hulpvragen komen naar een reactiebeleid, is het de bedoeling om ook een traject te ontwikkelen voor een gepaste reactie van de jeugdwerking rond ontoelaatbare feiten in verband met pesten of seksualiteit.

7. Noden en behoeften binnen het jeugdwerk

Er kunnen volgens Pimento alvast twee zinnige stappen worden gezet. In eerste instantie is dat op het lokale niveau, waar de vrijwilligers die met kinderen en jongeren omgaan, allemaal bekend zouden moeten zijn met (N)iets mis mee?! en met een correcte reactie op pestsituaties. Ze moeten ook de positieve kant van seksualiteit en pestpreventie zien en ermee aan de slag kunnen. Het lijkt Pimento ideaal om dat via kadervorming te realiseren. Pimento kan instructeurs opleiden en trainen. Zij kunnen op hun beurt hun kennis doorgeven aan het Vlaamse jeugdwerk via de hoofdanimators en de animatoren.

Een tweede actieniveau ligt nationaal, want ook daar mag het niet enkel bij een actieplan blijven voor als het al is misgelopen. Binnen de jeugdwerkorganisaties moet worden nagedacht over de twee onderste lagen van de piramide: een kwaliteitsbeleid en een preventiebeleid. Er is een visie nodig over hoe men ervoor kan zorgen dat kinderen en jongeren een positieve ontwikkeling doormaken en over hoe preventief werken mogelijk wordt zodat pesten en seksueel grensoverschrijdend gedrag geen plaats krijgen. Zo'n beleid gaat veel verder dan het bekendmaken van Awel en 1712. Het zijn zeker noodzakelijke stappen, maar niet

de enige. Er is een mentaliteitswijziging nodig die kan resulteren in het beoogde kwaliteits- en preventiebeleid zodat een reactiebeleid haast overbodig wordt.

III. Uiteenzetting door Hans Cools, stafmedewerker Beleid, De Ambrassade

1. Integriteit

Hans Cools deelt mee dat De Ambrassade drie decretale opdrachten vervult: ondersteuning van jeugdwerkorganisaties in Vlaanderen, het ondersteunen van de Vlaamse Jeugdraad en het informeren van kinderen en jongeren. Het is vooral de eerstgenoemde opdracht die vandaag aan bod komt, maar de uiteenzettingen van Awel en Pimento tonen aan dat ook jeugdinformatie nooit veraf is.

Integriteit is al geruime tijd in de actualiteit, met schandalen in de sportwereld, pesten op het werk, machtsmisbruik enzovoort. Als er in het jeugdwerk iets broeit, moet dat aan de oppervlakte komen. Maar hoe gaat het jeugdwerk daarmee om? Welke tools zijn er? Is men erop voorbereid?

Elk incident is er een teveel, maar beleidsmatig moeten twee dingen goed afzonderlijk worden bekeken om ze later te laten samenvloeien: de individuele hulp en het brede beleid. Het is de bedoeling om als sector zoveel mogelijk preventief te werken, ongelukken te voorkomen en zeker geen paniek te veroorzaken.

2. Geen nieuw thema voor het jeugdwerk

Het thema integriteit is voor het jeugdwerk niet nieuw. Minister Gatz bevestigde op een vergadering van december 2017 dat De Ambrassade daar al enkele jaren mee bezig is. Er werden in de voorbije tien tot vijftien jaar tools en systemen op maat ontwikkeld door lokale groepen, professionals en vrijwilligers die focussen op de verschillende aspecten van integriteit. Dat gaat niet enkel over seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar onder andere ook over pesten, fysiek en psychisch geweld. Een praktisch voorbeeld is het 24 uur op 24-permanentiesysteem van de acht grote jeugdbewegingen tijdens de zomervakantie. De beroepskrachten zijn opgeleid om bijstand en hulp te verlenen bij crisissen als een overlijden op kamp, voedselvergiftiging, ondergelopen kampterreinen enzovoort. Er zijn protocollen en maatregelen vastgelegd om de media te benaderen en om de groepen zo goed mogelijk te begeleiden als het misloopt. Dat is nodig, want jaarlijks trekken 250.000 kinderen en jongeren op kamp met die organisaties. Zij kunnen terugvallen op expertise en goede voorbeelden.

Hans Cools vertelt graag hoe trots hij is op het Vlaamse jeugdwerk en op het feit dat hij zich daarvoor mag inzetten. Hij gaat ervan uit dat alle leden ambassadeurs zijn van dat jeugdwerk. Het is bij uitstek een plaats waar kinderen en jongeren jong kunnen zijn. Daar hoort ook experimenteren bij en dat hoeft niet altijd problematisch te zijn. Er zijn grenzen, maar het blijft een plaats waar men fouten mag maken, en waar men niet onmiddellijk wordt afgestraft met C-attesten of uitsluiting van de activiteiten. Het is er mogelijk om te experimenteren en met vallen en opstaan samen dingen te bereiken.

In de eerste plaats moet jeugdwerk een veilig nest zijn. Dat is mee de verantwoordelijkheid van de jeugdwerksector die daarom preventief wil werken, op maat van kinderen en jongeren. Men is ervan overtuigd dat daar de succesfactor ligt, en dat het goed is om het met de verschillende sectoren samen aan te pakken: sport, onderwijs, welzijn, jeugdwerk mogen niet op de eigen

eilandjes verschillende acties en protocollen uitwerken. Jongeren zijn geen sector op zich, maar willen zich overal amuseren en ontwikkelen, of dat nu in de sport of in de jeugdclub is. Waar grenzen overschreden worden, moet in elk geval ook ingegrepen worden, maar preventief aanpakken is de boodschap.

3. Twee rollen voor De Ambrassade

Enerzijds verstrekt De Ambrassade informatie en anderzijds wordt ingezet op preventie door de sector wakker te houden en vorming aan te bieden. Voor informatie, advies en hulp zijn Awel en Pimento grote partners. Als er effectief iets gebeurt, moeten jongeren en begeleiders zo snel mogelijk een juiste positie innemen, hun rechten kennen en weten hoe ze daarmee moeten omgaan. Voor jongeren is er de Jongerengids. Dat wordt binnenkort een nieuw informatieplatform in een samenwerking met meer dan 40 partners die willen instaan voor de warme doorverwijzing. Voor jeugdwerkers is er het kennisplein Integriteit waar men hen wegwijs maakt in dat thema.

Zowel voor Pimento als De Ambrassade is de preventieve werking essentieel. Met het oog op de preventiepiramide met aan de basis een breed kwaliteitsbeleid, in het midden een aanzienlijk preventiebeleid en aan de top het reactiebeleid, moeten inspanningen worden geleverd die recht evenredig zijn met de vorm van de piramide. Veel reactiebeleid kan worden vermeden als men sterk genoeg inzet op kwaliteit en preventie. Er zijn voldoende experts inzake weerbaarheid, waaronder Arktos, Tumult en Pimento. Jongeren en begeleiders moeten elkaars grenzen leren kennen en de eigen grenzen leren aangeven en aanvoelen. In dat verhaal staat het jeugdwerk al vrij ver.

4. Onderzoeksrapport 'Aan de slag met geweld'

Het onderzoeksrapport 'Aan de slag met geweld' dateert van 2014 en is samengesteld met onder meer Tumult, Scouts en Gidsen Vlaanderen, Kazou, Arktos en het Kinderrechtencommissariaat. Daarin wordt ook een zwakte van de Jeugdsector meegegeven, met name het grote verloop daarbinnen. Er komt nog een aanvulling over cybergeweld, maar voor het overige is het rapport nog altijd relevant. Het rapport is opgedeeld in vier delen.

Een eerste deel kadert geweld in de verschillende vrijetijdssectoren en benoemt de verschillende vormen van geweld en wat daaronder wordt verstaan.

In een tweede deel worden tips gegeven voor jeugdbegeleiders inzake competentieontwikkeling en omgaan met geweld, want voor een jonge begeleider is het niet evident om in moeilijke omstandigheden kalm te blijven. Het behandelt ook hoe situaties waarin geweld kan voorkomen, kunnen worden vermeden.

Een derde hoofdstuk biedt specifiek voor organisaties een raamwerk en een visie op geweld. Daarbij wordt ingezet op de competenties van begeleiders, maar evengoed op de competenties van kinderen en jongeren zelf. Daarmee zit De Ambrassade helemaal op de lijn van Pimento. Daar geeft men de tip mee om een preventiebeleid uit te bouwen en hoe daaraan te beginnen. Er wordt ook aandacht besteed aan het vraagstuk screening versus ondersteuning van begeleiders. In dat verband blijft men bij het standpunt dat een attest van goed zedelijk gedrag een vals gevoel van veiligheid geeft. Het is veel beter om in te zetten op het ontwikkelen van competenties bij de begeleiders. Toch moet er ook vooraf een gepast reactiebeleid worden uitgetekend en up-to-date gehouden. Dat is in veel organisaties een zwak punt, mede als gevolg van het grote verloop. Het rapport heeft het voorts ook over een laagdrempelig aanspreekpunt. Dat strookt volkomen met het API-verhaal.

Het vierde deel van het rapport gaat over vorming. Het rapport biedt zelf op regelmatige basis een vorming aan die altijd is volgeboekt. Dat is een signaal om die inspanning ook vol te houden. Er wordt ook een lijst meegegeven met andere vormingsmogelijkheden.

5. Met welke tools wordt er gewerkt?

Er werden reeds een aantal themaspecifieke tools uitgewerkt, zoals (N)iets mis mee?! op basis van het vlaggensysteem, en Oké dat spelenderwijs een aantal elementen en opdrachten rond het vlaggensysteem integreert.

Het Raamwerk Seksualiteit en Beleid beschikt reeds over uitgewerkte versies voor onderwijs, kinderopvang, integrale jeugdhulp en sport, met nadruk op API's. In 2016-2017 werd voorbereidend werk verricht om het raamwerk ook in het jeugdwerk in te voeren. Bij het startmoment op 9 november 2017 kwam de onduidelijkheid naar voren over de verwachtingen en daarmee samenhangende ondersteuning. Wie moet die ondersteuning leveren en hoe moet ze eruit zien?

De bevoegde minister deed alvast een voorstel om tegen 31 maart 2018 in alle beheersovereenkomsten binnen het decretale kader, twee indicatoren mee op te nemen zodat het kwaliteitsbeleid mee wordt opgenomen in de beheersovereenkomst. Een vereniging moet een integriteitsbeleid op maat van de vereniging uitwerken tegen 31 december 2018, met een gedragscode en een handelingsprotocol. Uiterlijk tegen 30 juni 2018 moet de vereniging een eigen API hebben, of een gedeelde API voor kleinere organisaties, naar analogie met onder meer de Sportsector.

De Commissie Jeugdwerk van december 2017 vindt het toevoegen van extra indicatoren aan de beheersovereenkomst niet evident, maar besliste dat het wel kan mits het een inspanningsindicator betreft en er voldoende input vanuit de sector kan worden gegeven. De verankering van het thema in de beheersovereenkomst toont het belang ervan en kan de sector zeker versterken en alert houden. Tegelijk mag het invoeren van extra indicatoren geen precedent zijn om zich te mengen in de manier waarop jeugdwerkorganisaties hun eigen beleid voeren.

Het blijft ook een open vraag wie de rekening betaalt. De Ambrassade wil qua ondersteuning zeker zijn rol spelen, vooral wat betreft vorming richting 2019 en 2020, maar kijkt voor de globale uitrol zeker naar het departement. Ook qua uitwerking van een aantal termen en procedures in het gedragsprotocol moet nog een en ander worden besproken. De Jeugdsector vindt het aangewezen dat er op maat van elke organisatie wordt gewerkt. Dat houdt in dat niet elke procedure uniform moet zijn. Overal een attest van goed gedrag en zeden eisen lijkt niet nodig. De sector werkt ook grotendeels met vrijwilligers. De bijkomende verplichtingen hebben betrekking op de professionals, maar ook op de vrijwilligers.

De Ambrassade pleit voor een bedachtzame invoering van de bijkomende verplichtingen. Hiervoor is tijd nodig en moet paniek worden vermeden. De vorming wordt ontwikkeld door Pimento en Tumult en zou tegen de zomer van 2018 klaar moeten zijn. Het is echter onmogelijk om iedereen tegen december 2018 te vormen. Hiervoor is zeker nog een half jaar extra nodig.

IV. Uiteenzetting door Ikrame Kastit, co-coördinator Uit De Marge

1. Emancipatie van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren via jeugdwerk en jeugdbeleid

Ikrame Kastit deelt mee dat Uit De Marge CMGJ-vzw als organisatie vooral een steunpunt is voor jeugdwerk en jeugdbeleid met betrekking tot maatschappelijke kwetsbare kinderen en jongeren. De vzw is in heel Vlaanderen actief en vertrekt vooral vanuit het concept om kinderen en jongeren te versterken en het beleid ten aanzien van die groep te activeren. Uit De Marge wil het aanbod helpen afstemmen en werkt met de meest kwetsbare kinderen en jongeren in Vlaanderen, zowel op landelijk gebied als in grootsteden.

2. Aanbod in verband met seksueel grensoverschrijdend gedrag

Uit De Marge ondersteunt heel wat lidorganisaties, beter gekend als de WMKJ's, de werking met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. Er zijn ook wel wat jeugdopbouwwerkers die actief zijn over heel het land. De werking vertrekt altijd vanuit emancipatie, toegankelijkheid en sociale grondrechten. Het aanbod in verband met grensoverschrijdend gedrag is heel divers. Er zijn veel vormingen rond grensoverschrijdend gedrag voor vrijwilligers, animatoren en jeugdwerkers, zowel op maat als geprogrammeerd. Er is ook een specifieke vorming waarvoor wordt samengewerkt met UAntwerpen, Sensoa en Pimento rond seksualiteit en grensoverschrijdend gedrag. Er wordt vorming aangeboden voor vrijwilligers en voor professionele jeugdwerkers. De term jeugdwerker refereert in dit verband steeds aan professionele jeugdwerkers. Daarnaast zijn er vrijwillige jeugdwerkers die niet worden verloond. Voorts is er vorming, op maat of geprogrammeerd, rond sociale media en maatschappelijke kwetsbaarheid van kinderen en jongeren.

3. Vorming op maat

De voorbije jaren zijn er heel wat signalen inzake sociale media en grensoverschrijdend gedrag, sexting en grooming. Het is voornamelijk de bedoeling kinderen en jongeren te leren omgaan met de verschillende systemen van sociale media en hen de gevaren te leren herkennen. Er is een lerend netwerk Meisjeswerk dat zich specifiek richt naar jeugdwerkers die vooral met meisjes werken. Zij zijn extra kwetsbaar maar worden lokaal minder bereikt wegens minder aanwezig in de publieke ruimte. Daarom werd een lerend netwerk opgezet dat toelaat expertise te delen en ook externen uit te nodigen om nieuwe visies aan te reiken.

De Jeugdsector heeft opbouwwerkers in heel Vlaanderen. Zij gaan de straat op, werken met individuele jongeren en begeleiden hen naar de juiste instanties. Bij organisaties die werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren is de vraag naar begeleiding rond seksueel grensoverschrijdend gedrag sterk gestegen. Wat in de media wordt besproken, maakt ook in het jeugdwelzijnswerk de zaken bespreekbaar. Uit De Marge zet als externe organisatie een deskundige begeleiding op, in organisaties van het jeugdwelzijnswerk.

4. Grootste uitdagingen

Kinderen en jongeren in een maatschappelijk zware situatie hebben meer kans om in verontrustende situaties terecht te komen en hebben bovendien minder kans om de maatschappelijke instellingen te bereiken die hen verder kunnen helpen. Als het toch lukt blijkt de drempel vaak te hoog. Daarom moet op maat

van de allerzwaksten worden gewerkt, wat vaak gekoppeld is aan wijkgebonden hulp als eerste toegang. De meer gecentraliseerde maatschappelijke instellingen kunnen minder vlot inspelen op de noden van deze doelgroep.

5. Soms geen gehoor bij de politie

Jongeren die klacht indienen over grensoverschrijdend gedrag worden bij de politie niet altijd goed opgevangen. Dat geldt vooral voor jongeren van allochtone afkomst, die veel stoerder overkomen, als 'ferme madam' beschouwd worden of een strafblad hebben. Daar gebeurt zoiets niet mee, zo lijkt het.

De procedures bij de politie zijn nogal onduidelijk. Men weet niet wat er gebeurt met een getuigenis, en er is geen tijdslijn. Veel klachten worden uiteindelijk geseponeerd bij het parket. Er is ook een verschil tussen wat juridisch strafbaar geacht wordt en wat in de praktijk als grensoverschrijdend gedrag wordt ervaren. Bij kinderen en jongeren zou er een grotere gevoeligheid moeten zijn voor grensoverschrijdend gedrag. Een jongere die via een jeugdwerker klacht indiende bij de politie wegens seksueel grensoverschrijdend gedrag werd er weggelachen en men weigerde om de klacht te noteren. De jongere was immers gekend binnen het korps. Uit De Marge heeft de klacht doen noteren en bracht de burgemeester van de gemeente op de hoogte.

6. Gebrek aan hulpverlening op maat

Jeugdwerkers en jeugdopbouwwerkers bouwen een vertrouwensband op en kunnen zo hulp verlenen op maat. In de professionele hulp of psychologische begeleiding verloopt alles immers meer kwantitatief. De begeleiding bij het JAC is bijvoorbeeld vaak gelimiteerd in aantal bezoeken. Jongeren worden dan weer doorgestuurd met een grote kans op een vertrouwensbreuk.

Een aantal projecten wordt ondersteund door sponsoring vanuit de bevolking. Dat is positief maar baart ook zorgen. Wat als die middelen wegvallen? OverKophuizen worden gesteund door de rodeneuzenactie, en TEJO werkt vooral met vrijwilligers. Moet deze basishulpverlening niet worden gegarandeerd vanuit het beleid?

Uit De Marge moet zowel met jonge slachtoffers als met jonge daders aan de slag. Er is immers ook nood aan hulpverlening voor jonge daders die voor het eerst feiten pleegden en die misschien ook niet hervallen, maar die niet beseffen dat hun gedrag grensoverschrijdend was.

Uit De Marge ziet ook een behoefte aan hulpverlening op maat van kinderen, jongeren en gezinnen met verschillende achtergronden. Het gaat dan om hulpverlening die gewoon is om te gaan met kinderen en jongeren die in armoede leven, of met gezinnen die zich vanuit meertaligheid tot hulpverlening richten.

Dakloosheid vergroot de kwetsbaarheid en kans op grensoverschrijdend gedrag. Veel van deze jongeren vinden gewoon de weg niet naar hulpverlening.

Tienerpooiers zijn een stedelijk fenomeen. Daders en slachtoffers komen vaak uit hetzelfde kwetsbare milieu. Naast het opvangen van slachtoffers is een preventief beleid nodig dat potentiële slachtoffers wapent tegen tienerpooiers. Ook hier ligt de sleutel bij wijkgebonden outreachende medewerkers die als vertrouwensfiguur kunnen optreden. Maar daar ontbreekt het veel te vaak aan. De hulpverlening wordt vaak gecentraliseerd en medewerkers werken veel meer vanuit een kantoor dan op het terrein. Zij gaan gebukt onder een grote dossierlast, moeten

veel cliënten te woord staan, waardoor ze aan elk van hen weinig tijd kunnen besteden.

Een recente case betreft een jong dakloos meisje dat door een CAW was doorgestuurd omdat ze haar niet verder konden helpen vanwege de vakantie en lange wachttijden. De jeugdwerker heeft samen met haar enkele basisproducten aangeschaft zoals zeep en tandpasta, zodat het meisje zich kon verzorgen. Vervolgens zijn ze op zoek gegaan naar opvangplaatsen. Het feit dat het CAW zich genoodzaakt voelde om zich te wenden tot jeugdwelzijnswerk, wijst op de grote nood aan opvangplaatsen. Normaal gezien zou de doorverwijzing in omgekeerde richting moeten verlopen.

7. Welzijnswerk

Heel wat jeugdwerkers en jeugdopbouwwerkers gaan noodgedwongen aan de slag met vragen die niet worden opgenomen binnen de jeugdhulpverlening. Tegelijk worden de vragen en problematieken van kinderen en jongeren zwaarder. Jeugdwerkers zijn uiteindelijk geen hulpverleners en hebben ook niet altijd toegang tot instanties om een kind of jongere verder te helpen. Maar het is wel duidelijk dat ze soms de enige vertrouwenspersoon zijn in de omgeving van kinderen en jongeren. Dat kan handig zijn om signalen op te vangen. Ze kunnen als tussenpersoon fungeren en gericht doorverwijzen.

Er is geen nood aan een gecentraliseerde vertrouwensfiguur. Het is precies de werking op het veld die moet worden versterkt. Jeugdwelzijnswerkers zijn vertrouwenspersoon, antenne en ook tussenpersoon naar de hulpverlening. Zij moeten de link kunnen leggen met jeugdhulpverlening die dan dichtbij aanwezig is, op maat van kinderen en jongeren.

8. Sensibiliseringscampagne

Er is zeker een sensibiliseringscampagne nodig rond seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar dan moet er eerst een duidelijke visie zijn en een afbakening van wat wel en niet toelaatbaar is. Zo'n campagne moet sensibiliseren, maar tegelijk ook aangeven hoe en waar slachtoffers en daders deskundige hulp kunnen vinden. Kinderen en kwetsbare jongeren mogen als doelgroep zeker niet worden vergeten en moeten eventueel worden betrokken bij het design van de bewuste campagne. Mits een impactmeting weet men of de doelgroep wordt bereikt en of het bereik wel ruim genoeg is.

V. Vragen van de commissieleden

Peter Wouters vraagt hoe de slachtoffers bij Awel terechtkomen en wat de verhouding is tussen jongens en meisjes? Wordt de organisatie rechtstreeks gecontacteerd of worden ze doorverwezen? Hoe gebeurt de begeleiding? Zijn er specifieke zaken die terugkeren in de verhalen, zoals een machtsverhouding tussen dader en slachtoffer of gaat het even goed om jongeren onderling? Ziet Awel een verklaring voor de stijgende cijfers? Zijn er problematieken die kunnen worden gekoppeld aan leeftijdscategorieën?

Bij partnergeweld adviseert men soms om te stoppen met een relatie, maar wordt er ook gewezen op de mogelijkheid om klacht in te dienen?

Worden de bordspellen van Pimento ook in het werkveld ingezet? Hoe en aan wie worden de bewuste dozen verkocht? Is het geen probleem dat Pimento te weinig gekend is in de sector van het jeugdwerk?

Hoe kan men in steden met verschillende cultuurbelevingswerelden een positieve seksualiteitsbeleving uitleggen die voor iedereen aanvaardbaar is?

Door de snelle wisseling in leiders en verantwoordelijken binnen jeugdwerking, krijgt een API wellicht niet erg veel tijd om zich in te werken. Ziet De Ambrassade dat niet als een probleem?

Wie zijn binnen de Jeugdsector de partners van Uit De Marge? Hoe worden de vormingen in de Jeugdsector en aan de groeperingen bekendgemaakt? Zijn er veel vragen van verenigingen en organisaties om een ethisch beleid uit te werken?

Orry Van de Wauwer is blij met de positieve houding van de Jeugdsector om over de grenzen heen ook met sectoren als Onderwijs en Sport samen te werken. Het gaat er bij jeugdwerk om jongeren te versterken en ze weerbaar te maken. Dat begint bij het stellen en bewaken van grenzen die breder gaan dan enkel seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Tumult mag zeker worden beschouwd als een voorloper, als zelfs de Sportsector er vormingssessies volgt waarover men overigens zeer tevreden is. Preventieve werking is cruciaal, tijdig ingrijpen eveneens. Het benadrukken van positieve seksualiteitsbeleving bij jongeren is een mooie aanvulling van het debat.

Het '(N)iets mis mee?!'-pakket van Pimento wordt betalend. Is dit geen financiële drempel voor de Jeugdsector?

De Ambrassade stelde dat de Jeugdsector het vaak moeilijk heeft om individuele jongeren te bereiken. Hoe kan daaraan worden verholpen?

Bij het herkenningsmoment rond seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport werd de asymmetrische machtsverhouding tussen coach en sporter als mogelijke oorzaak geschetst. In de jeugdbeweging is er eveneens een asymmetrische machtsverhouding tussen leider en jongere. Het vertrouwen van ouders ten aanzien van leiding is enorm groot, maar is deze machtsverhouding ook hier niet gevaarlijk?

Ook het fysiek contact bij sport en spel werd aangewezen als potentiële voedingsbodem. Dat geldt ook in de Jeugdsector, zelfs bij praktische aangelegenheden zoals de tekencontrole.

Een andere parallel betreft geweldpleging tussen deelnemers onderling. In 40 percent van de gevallen ging het om een sportgenoot. Zijn er aanwijzingen dat dat in de jeugdbeweging anders ligt?

Als reden om te zwijgen wordt in de Sportsector vooral schaamte aangewezen en er niet durven over praten. De sociale context maakt het moeilijk, want een groot deel van het sociaal leven ligt verweven met de sportclub. Dat lijkt in de Jeugdsector nog ingrijpender want er worden hechte vriendschappen gesloten.

Herkent De Ambrassade die parallellen? Zijn de gedragsprotocollen van de Sportsector toepasbaar op de Jeugdsector? Coaches en personeel van de sportfederaties krijgen vorming en opfrissingsmomenten. In welke mate gebeurt dat bij de leiding van jeugdverenigingen? Hoe gaat men in dit kader om met het grote verloop en een leiding die gemiddeld slechts vier jaar aanblijft?

Orry Van de Wauwer steunt de Jeugdsector waar die vindt dat de beleidsplannen en beheersovereenkomsten achteraf niet eenzijdig kunnen worden verzwaard

met indicatoren die repercussies kunnen hebben voor de subsidies. Enkel in onderling overleg kan een compromis worden uitgewerkt.

Imade Annouri is verbijsterd over het voorbeeld van Uit De Marge waarbij de politie geen klacht over seksueel misbruik wil onderzoeken of zelfs noteren. Doet dat probleem zich wel meer voor? Wordt er met de betrokken veiligheidsdiensten op een structurele manier gewerkt aan een betere dienstverlening?

Hoe worden animatoren en begeleiders concreet gevormd om moeilijke gesprekken te voeren over seksueel grensoverschrijdend gedrag? Is dat via het vlaggensysteem?

Miranda Van Eetvelde hoorde van Awel dat er met hun doorverwijzing soms weinig gebeurt. Pimento sprak van een beperkte doorstroming naar de jeugdwerking. Uit De Marge hekelde het gebrek aan hulpverlening op maat. Elk van de organisaties is voldoende met het onderwerp bezig, maar er is blijkbaar te weinig coördinatie tussen de verschillende instellingen. Kan De Ambrassade een rol spelen bij deze afstemming? Zorgt een falende doorverwijzing niet voor een vicieuze cirkel van dezelfde slachtoffers die met hun klacht terugvallen op de eerste lijn waar ze vertrokken?

Hoe kan volgens De Ambrassade een cultuur tegen grensoverschrijdend gedrag worden opgebouwd? Is er in de jeugdwerking voldoende bewustwording over het thema?

Er is een spanningsveld tussen het aangifterecht en de vertrouwensrelatie die met bepaalde personen wordt opgebouwd. Bestaan hierover uitgewerkte afspraken en richtlijnen?

Wordt in de jeugdwerking ook in nazorg en opvolging voorzien indien bepaalde delicten worden vastgesteld en er eventueel wordt doorverwezen? Zo ja, hoe gebeurt dat en hoe wordt er teruggekoppeld?

Ingrid Pira heeft de indruk dat het voor de sprekers en hun organisaties om een vrij nieuwe focus gaat op seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen machtsrelaties. Ikrame Kastit stelde bijvoorbeeld dat er nood is aan een definitie van seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen een machtsrelatie en dat procedures over melding en hulpverlening moeten worden uitgewerkt. Is er ook bij andere sprekers een behoefte aan coördinatie met andere sectoren?

Er moet meer aandacht worden geschonken aan het vergemakkelijken van laagdrempelige meldingen. Op de website van 1712 wordt seksueel grensoverschrijdend gedrag niet vermeld. Er is enkel sprake van geweld. Voor slachtoffers die hulp zoeken is dat verwarrend.

Lionel Bajart bevestigt dat de verwijzing naar seksueel grensoverschrijdend gedrag op de website van 1712 ontbreekt.

Het toevoegen van twee extra indicatoren inzake integriteit aan de beheersovereenkomsten lijkt geen overdreven stap in het licht van de ernst van mogelijke feiten. Er kunnen wel vragen worden gesteld over de strikte timing. Ligt de oplossing bij het achteruitschuiven van de datum om aan de verplichtingen te voldoen?

Het vlaggensysteem wordt nog niet overal consequent gehanteerd. Hoe kan men dat doen doorsijpelen in alle geledingen van het jeugdwerk?

Kinderen met een kwetsbare achtergrond zijn in de Sportsector vaker dan anderen slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag. Geldt dat ook buiten de Sportsector?

Katrien Schryvers verwijst naar Awel en het stijgend aantal oproepen over seksueel grensoverschrijdend gedrag. Liggen een aantal recente getuigenissen aan de basis van deze stijging? Kan men de toevloed aan?

De Ambrassade had het over de API's. Zijn er organisaties die er al mee werken, eventueel met een andere naam dan API? Weet iedereen waar men terecht kan binnen de organisatie? En waar kunnen de verenigingen zelf terecht voor deskundig advies?

Het grote verloop in de leiding is eigen aan het jeugdwerk, waarbij de continuïteit in het gedrang komt. Hoe kan de vorming daarop inspelen zodat er binnen elke vereniging altijd een aantal mensen op de hoogte is van waar ze heen kunnen en hoe om te gaan met bepaalde situaties?

Uit De Marge sprak als enige expliciet over hulp aan daders die in sommige gevallen niet beseffen dat ze grensoverschrijdend gedrag hebben gesteld. Hoe ziet men die invulling? Geldt het enkel voor wie al feiten heeft gepleegd? Kan er ook preventief worden gewerkt om potentiële daders ervan te weerhouden dader te worden?

VI. Antwoorden de sprekers

1. Sibille Declercq – Awel

Sibille Declercq bevestigt dat Awel in de hulpverlening meer meisjes bereikt dan jongens. Er zijn geen specifieke cijfers van de gesprekken over seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar de verhouding meisjes-jongens ligt algemeen op 60 percent tegenover 20 percent en dan nog 20 percent waarvan men niet weet wie er contact neemt. Awel werkt immers anoniem. De organisatie plant nog in 2018 een onderzoek naar de reden waarom minder jongens de stap zetten. Mogelijk is er nood aan een campagne die specifiek gericht is op jongens.

Hoe komen jongeren bij Awel terecht? De naamsverandering van Kinder- en Jongerentelefoon bleek een succes, al blijft de oorspronkelijke benaming nog gekend bij het merendeel van volwassenen, het middenveld en de pers. Kinderen en jongeren kennen Awel beter. De website had in 2017 meer dan een miljoen bezoekers. Op het forum komen niet alleen jongeren die zelf een vraag indienen. Er wordt massaal naar informatie gezocht en zo komt men vanzelf bij Awel.

De bekendheid van Awel is te danken aan zelf gevoerde promotie. Bovendien wordt Awel ook vermeld in Karrewiet als er verslag wordt gedaan van sommige gebeurtenissen. In de schoolboeken van het vijfde en zesde leerjaar worden wiskundeoefeningen gemaakt met gespreksgrafieken van Awel. De leerkracht kan dan ook meteen iets meer vertellen over deze organisatie.

De drempel van Awel werd aanzienlijk verlaagd door het uitbreiden van de telefoonlijn met een chat, mail en forum. Bijna alle jongeren vanaf 12 jaar hebben hun eigen smartphone of tablet. De nieuwe functies zijn mobiele applicaties wat voor jongeren zeer interessant is.

Alles begint bij Awel met een open gesprek. Jongeren moeten in dit eerste gesprek al hun moed bij elkaar rapen om hun verhaal te doen. De eerste opdracht is een luisterend oor bieden en een onmiddellijke doorverwijzing is

hierbij niet aangewezen. Pas in tweede instantie wordt er eventueel doorverwezen. Die doorverwijzing wordt met de jongere ook ingeoefend om ze zo concreet mogelijk te maken.

Grensoverschrijdend gedrag in machtsrelaties gaat zeker ook over jongeren onderling. Het onderzoek 'Liefde in de knoop' over verliefdheid en partnerrelaties toonde duidelijk aan dat het zich ook onder jongeren situeert.

De stijgende lijn van meldingen bij Awel is niet eenduidig te verklaren, maar de vele campagnes zoals MeToo en de Week tegen Pesten halen het onderwerp uit de taboesfeer. Daartegenover staat minder mooi dat Awel intussen 35 jaar bestaat en pesten eeuwig in de top tien van gespreksonderwerpen blijft staan. Het probleem wordt dus niet minder actueel. In de lopende beleidsperiode zal nog onderzoek worden verricht naar mogelijke tendensen.

Awel bereikt voornamelijk de 13- tot 16-jarigen. Naar aanleiding van recente aanslagen bereikte men plots de jongere leeftijdsgroep, vooral omdat ouders zich geen raad wisten om de gebeurtenissen uit te leggen. Zij verwezen hun kinderen naar Awel. Pubers en tieners zijn veel zelfstandiger en beschikken over een eigen telefoon, laptop of ander medium. Zij kunnen zelfs zonder dat de ouders het weten een gesprek voeren met Awel. Jonge kinderen hebben die mogelijkheid niet.

Bij partnergeweld wordt er behalve het stopzetten van een relatie zeker ook ander advies verstrekt. Men gaat in alle gevallen die dat vereisen, zoals ernstige sexting, cyberpesten enzovoort, aanraden klacht neer te leggen. Dat gebeurt voornamelijk door te oefenen via vraagstelling: "Stel, je gaat naar de politie. Kan je iemand in vertrouwen nemen in je omgeving om het samen te doen?". Alles wordt zo concreet mogelijk gemaakt want klacht neerleggen is een grote stap en het schuldgevoel is vaak enorm. Awel probeert de drempel te verlagen.

Sommige oproepers komen inderdaad soms terug naar het punt waar ze oorspronkelijk hulp zochten en dat is een van de grootste frustraties bij Awel. Jongeren worden van het kastje naar de muur gestuurd. Daarom werd het project 'warme doorverwijzing' opgezet. Men kijkt dan vooral naar de eerste lijn waar Awel op de nulde lijn zit. Het zijn geen hulpverleners en er wordt met vrijwilligers gewerkt. Ze voeren het eerste gesprek en halen de druk van de ketel. Nadien moet de jongere echt terechtkunnen bij een JAC, een CLB of een andere instantie, maar soms worden ze terug verwezen naar Awel en dan is de cirkel inderdaad rond.

Awel zit in het kader van de warme doorverwijzing rond de tafel met alle CAW's en JAC's. Ze werken allemaal op een andere manier en dan is het niet vanzelfsprekend om goed en warm door te verwijzen. Ook met de CLB's wordt gepraat. De CLB-chat die zij lanceerden over de koepels heen is een succes en maakt het veel gemakkelijker om door te verwijzen. TEJO werkt ook met vrijwilligers en qua doorverwijzing lijkt dat makkelijker te worden dan met de CAW's en de JAC's. Met 1712 worden eveneens gesprekken gevoerd. Vooral Nupraatikerover beschikt over een uitgebreide chatservice en dat maakt het onlinegegeven gemakkelijker. Er is wel degelijk meer coördinatie nodig. Awel hoopt dat de pogingen naar de eerste lijn een vervolg kunnen vinden naar de tweede lijn. De muren moeten worden afgebroken om de doelgroep hulp op maat te kunnen bieden en de drempel zeer laag te houden.

Het is in verband met 1712 een terechte bedenking dat het begrip geweld niet echt de connotatie heeft om ook grensoverschrijdend gedrag te omvatten. Het taalgebruik moet meer worden afgestemd op kinderen en jongeren. De websites moeten laagdrempelig zijn en geen moeilijke woorden bevatten. Ze moeten ook

overzichtelijk zijn zodat men in een oogopslag ziet waar men terechtkan met welke vraag. Voor jonge kinderen is een andere taal nodig dan voor tieners. Het is een open vraag of jongeren weten dat ze met hun vragen terechtkunnen bij de 1712.

Er is inderdaad een stijging van meldingen na getuigenissen in de media. Er is een actieve samenwerking met Ketnet, onder meer voor de realistische fictiereeks De Vijver waarvoor Awel input gaf. Eén van de onderwerpen was seksueel grensoverschrijdend gedrag. Tijdens een aflevering heeft een acteur met Awel gechat. Nadien liepen de chatoproepen op tot twintig keer het normale aantal en die piek kon Awel niet aan. Het aantal vrijwilligers is intussen sterk toegenomen, maar het volstaat nog niet om alles op te vangen. Awel kreeg extra middelen en streeft niet naar uitbreiding van de openingsuren, maar wel naar meer parallelle beantwoorders tijdens de bestaande openingsuren van 16.00 tot 22.00 uur, dus na de schooluren. De chat opent momenteel nog om 18.00 uur maar dat zal ook naar 16.00 uur worden gebracht. Er zijn weinig oproepen buiten deze openingsuren en dus zit de bereikbaarheid goed. Men zit minstens met vijf chatters en drie telefonisten tegelijk en wil dat verdubbelen om meer oproepen te kunnen beantwoorden.

2. Evelien Luts – Pimento

Evelien Luts erkent de beperkte bekendheid van Pimento eveneens als een probleem. Dat is te verklaren omdat het gaat om een fusieorganisatie in 2013 van Zindering, In Petto en Jeugd en Seksualiteit naar Jong & Van Zin. De laatste naamsverandering naar Pimento moet qua communicatie meer aansluiten bij de doelgroep. Het zou op termijn dus beter moeten gaan met die naambekendheid. De nationale koepels en jeugdwerkorganisaties op organisatieniveau kennen Pimento reeds, maar meer lokale bekendheid is wenselijk.

De tool (N)iets mis mee?! werd in 2016 150 keer en in 2017 60 keer verkocht. Het is gemaakt voor en samen met het jeugdwerk om samen met hen informatie aan te bieden over wat grensoverschrijdend of okégedrag is en hoe erop kan worden gereageerd. Bij de laatste herwerking werden ook beleidstools toegevoegd. Zo kan men op lokaal niveau en bovenlokaal nadenken over beleid rond seksualiteit buiten de reactieve ingrepen. Sinds (N)iets mis mee?! betalend is heeft niet elke groep het aangekocht, maar veel jeugdwerkorganisaties hebben de gele doos nog. De allereerste versie mist wel vragen over online media en is op dit vlak dus niet up-to-date. De subsidie om (N)iets mis mee?! te maken en up-to-date te houden, gaat puur naar ontwikkeling, verkoop en druk. Er wordt geen winst gemaakt en men probeert de kosten en dus de financiële drempel zo laag mogelijk te houden.

Oké?! is de vertaling van het vlaggensysteem voor jongeren en is in de twee afgelopen jaren 364 keer verkocht. Via kadervorming wil men dit meer onder de aandacht brengen. Het wordt ook vaak in het onderwijs verkocht dat op de noodzaak wijst van sectoroverschrijdend werken. Pimento heeft een unieke werking binnen de Jeugdsector en het is leuk om dat naar andere sectoren te brengen. Uiteraard is de Welzijnssector daarbij zeer belangrijk.

Omgaan met de superdiversiteit in een stad als Antwerpen ligt voor Pimento in de lijn van de ervaring. Die ervaring is daar inzake relationele en seksuele vorming reeds aanwezig vanuit het voormalige Zindering. Pimento is de grootste relationele seksuele vormingsorganisatie in Vlaanderen die dat rechtstreeks bij jongeren brengt. De diversiteit is een uitdaging en Pimento heeft liever niet dat men de klassen in dat kader opsplitst. De diversiteit speelt trouwens niet alleen op het vlak van afkomst, maar ook op het vlak van ervaring, geslacht en leeftijd. Zo horen jongeren uiteenlopende ideeën en kunnen zo hun eigen mening

vormen. Het is niet eenvoudig, maar wel fijner om vorming te geven aan jongeren met verschillende ideeën en een verschillende opvoeding, dan aan uniforme jaknikkers die sociaal wenselijke antwoorden geven.

Het is goed dat het belang van weerbaarheid wordt benadrukt. Bij weerbaarheid denkt men doorgaans aan nee kunnen zeggen, maar jongeren moeten ook volmondig ja kunnen zeggen tegen positieve dingen, een relatie, verliefdheid en seksualiteit.

Er is geen structurele werkgroep rond seksueel grensoverschrijdend gedrag of een werkgroep integriteit. Maar in de Jeugdsector komt men elkaar wel vaker tegen op diverse overlegmomenten, waarop men over deze onderwerpen kan overleggen. Met Awel is er een samenwerking en Pimento zit in het forum jongeren, relaties en seksualiteit, dat door Sensoa wordt georganiseerd. Niet alleen de Jeugdsector is daar aanwezig, maar bijvoorbeeld ook Onderwijs en andere partners uit het jeugdwerk. Het is belangrijk dat de verschillende sectoren daar het intersectoraal werken stimuleren.

Het thema seksueel grensoverschrijdend gedrag in machtsrelaties is geen nieuwe focus voor Pimento, dat op een lange expertise kan bogen. Taal geven aan het thema blijft voor kinderen en jongeren cruciaal. (N)iets mis mee?! is er een mooi instrument voor en Pimento is dankbaar voor het vlaggensysteem waarop het kon stoelen voor een interessante jeugdinsteek, al is de term grensoverschrijdend gedrag niet echt jongerenjargon. Er werd in 2018 een gratis online tool 'Space' ontwikkeld. Dat is een spel om effectief met kinderen te spelen in het lager onderwijs. Bij de testings is men op zoek gegaan naar het taalgebruik van kinderen om het over seksueel grensoverschrijdend gedrag te hebben. Het gaat om kleine dingen zoals mijn lichaam en mijn intieme plekken. Daar wordt op geoefend.

Het invoeren van indicatoren in de beheersovereenkomst is voor Pimento zeker aanvaardbaar, maar de timing is gewoon te krap om er in de praktijk al goed werk van te maken. Het integreren van een aantal indicatoren benadrukt het belang van integriteit in de Jeugdsector.

Pimento wil ook meedenken over een API die het voor de Jeugdsector veeleer op bovenlokaal niveau ziet, als iemand die professioneel aan de slag is binnen het jeugdwerk. Op lokaal niveau zijn er officiële of officieuze vertrouwenspersonen. Dat is vaak iemand van de leiding die men gemakkelijk in vertrouwen neemt. Maar het kan indien nodig ook geofficialiseerd worden zodat elke jeugdwerking, of een cluster, toch een API heeft. Die kan dan klachten en meldingen opvangen.

3. Hans Cools – De Ambrassade

Hans Cools sluit zich aan bij de visie over de API als een bovenlokale functie. Voor organisaties zoals Scouts en Chiro moeten er misschien meer zijn per gewest of verbond. Maar het is niet de bedoeling dat elke lokale groep een API moet hebben. Het is voor een lokale groep belangrijk dat het eerste aanspreekpunt niet noodzakelijk de koepel van de jeugdbeweging is. De jeugddienst speelt een belangrijke rol en men moet ook sectoroverschrijdend kunnen werken.

Een goede sociale controle kan binnen het jeugdwerk reeds veel onheil voorkomen. Zelden of nooit is een lid alleen met een leider en de aanwezigheid van meerdere personen werkt remmend voor grensoverschrijdend gedrag.

Het idee van een grensoverschrijdende autoritaire leider komt hoofdzakelijk voor bij straffen. In de brochure staat een heel hoofdstuk over hoe men als

jeugdbegeleider de eigen emoties onder controle houdt. Dat is voor iedereen een heikele oefening.

Fysiek contact is er vooral tijdens het spelen, maar bij de tekencontrole is men door problemen binnen de kerkelijke context zeer terughoudend geworden. Dat gebeurt nog zelden één op één. Jonge leiders zijn zelfs bang om alleen te zijn met kinderen. De sociale controle is bovendien veel groter dan in een trainersrelatie.

Voor grensoverschrijdend gedrag tussen peers of gelijken is er geen pasklaar antwoord. Er is leeftijdsadequaat experimenteergedrag en daarin zit de groepsdruk altijd als een component die het moeilijk maakt om een vlag te geven. Het blijft een kwestie van de eigen grenzen te leren kennen, zowel positief als negatief, en ook die van een ander. (N)iets mis mee?! en het vlaggensysteem nemen dat mee.

De focus bij het counteren van seksueel grensoverschrijdend gedrag moet liggen op preventie en het vooraf aangeven van grenzen. Dit geldt zowel voor pesten, fysiek geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De Ambrassade is zeker niet tegen het invoeren van indicatoren inzake integriteit in de beheersovereenkomsten, maar vreest voor een precedent dat met andere indicatoren kan worden herhaald. Integriteit is belangrijk genoeg om erin mee te stappen, maar het toevoegen van extra indicatoren mag geen gewoonte worden en kan ook niet decretaal. Bij de afbakening van de twee indicatoren zijn er ook nog vragen. Dat geldt ook voor de gedragscode. De Ambrassade dringt aan op voldoende tijd voor overleg met de sector. In die zin is de timing voor het afstemmen met de beheersovereenkomsten een probleem.

Het onderling contact met de sector wordt zeker al gestimuleerd met de jongerengids die vooral op advies en hulp is gericht, en met het toekomstige informatieplatform. Partners komen zo per thema en in verschillende redactievergaderingen met elkaar in contact. Het personeel van De Ambrassade heeft ook alle 103 beleidsnota's doorgenomen en wil alle organisaties clusteren die met dezelfde thema's werken. Dat zal met de sector worden gedeeld zodra de beheersovereenkomsten zijn afgesloten.

De spanning tussen aangifterecht en vertrouwenspersoon wordt reeds opgeheven door de algemene richtlijn dat een begeleider nooit aan een jongere of kind mag zeggen dat men iets geheim kan houden. Jongeren moeten weten dat ze dingen die niet door de beugel kunnen, moeten melden met het oog op hulp voor de betrokkene. Dat zit ingebakken en hoeft niet meer in protocollen of verplichtingen worden gegoten. Dezelfde regel geldt bij Pimento.

Met betrekking tot naambekendheid van onder andere Pimento, of producten zoals (N)iets mis mee?!, is er een groot verschil. De Ambrassade ondersteunt 103 organisaties. Bij kleinere initiatieven zoals Tumult krijgt men via bijvoorbeeld De Ambrassade het ‘(N)iets mis mee?!’-spel. Het is dan nog slechts een stap verwijderd van de begeleiding. Bij Chiro of Scouts zitten daar nog vijf stappen tussen. Het sijpelt dan moeilijker of helemaal niet meer door tot bij de lokale groepen.

Op het spel (N)iets mis mee?! wordt geen winst gemaakt. Het kan niet gratis worden verstrekt zonder de eigen werking in gevaar te brengen.

API's zijn er nog niet in het jeugdwerk, maar bivakpermanentiesystemen werken goed. Ze zijn uitgerold in alle grote jeugdwerkorganisaties en er is ook nazorg. Er wordt dan naar groepen teruggekoppeld, met een evaluatie, maar de jeugdwerkorganisaties kunnen die uitbouwen op maat voor hun eigen werking.

4. Ikrame Kastit – Uit De Marge

Ikrame Kastit bevestigt dat er tussen de talrijke partners in de Jeugdsector veel wordt samengewerkt, vooral op bovenlokaal niveau. Iedereen kent iedereen en er wordt vlot informatie uitgewisseld. Op lokaal niveau hangt het van gemeente tot gemeente af, naargelang van welke jeugdwerkvormen er actief zijn. Uit De Marge werkt goed samen met de afdeling Jeugd rond bepaalde onderwerpen. Heel wat gemeenten zijn lid van Uit De Marge. Die samenwerking loopt dus ook. Met de leden, dus de jeugdwelzijnsorganisaties over heel Vlaanderen, is er uiteraard ook een intense samenwerking. Uit De Marge werkt voorts nog samen met organisaties die een link hebben naar de doelgroep, zoals Ella vzw. Op lokaal niveau komen alle actoren samen die werken met jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties. Dat gaat van OCMW over politie en CAW tot samenlevingsopbouw. Het ziet er in elke gemeente anders uit. De jeugddienst en soms ook de dienst welzijn zorgen voor een gecoördineerd beleid.

Zijn er veel vragen rond het ethisch beleid van de sector? De vragen worden in elk geval nooit op die manier benoemd. Er zijn geregeld vragen rond vormingen en begeleidingen bij specifieke cases. Dat gaat over grensoverschrijdend gedrag algemeen of seksueel grensoverschrijdend gedrag. Er komen wel wat vragen over de deontologische code en hoe die in bepaalde cases moet worden toegepast. Er wordt ook naar ondersteuning gevraagd over hoe een ethisch beleid te integreren in het arbeidsreglement.

In elke provincie worden vier keer per jaar intervisies georganiseerd. Daar komt onder meer die ethiek aan bod en er wordt werking per werking bekeken hoe een beleid kan worden ontwikkeld.

De vertroebelde relatie tussen politie en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties is geen alleenstaand geval en geldt niet alleen bij meldingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag. Samen met vzw Kras Kiel werd ooit een driejarig project opgezet voor een verbeterde band tussen politie en jongeren. Recent werd nog een studiedag georganiseerd in samenwerking met diverse lokale politiezones, jeugdwerk en experts rond ethnic profiling en andere thema's die bij de politie en bij jongeren regelmatig naar boven komen. Veel gemeenten willen hun beleid wel aanpassen, maar vooral voor ouder politiepersoneel is het moeilijk om vastgeroeste attitudes te veranderen. Uit De Marge diende een project in om in verschillende gemeenten te werken met politiezones, korpsen, kinderen en jongeren, om de politiewerking beter te leren kennen en vooroordelen te ontkrachten. Uit De Marge werkt vooral samen met de wijkagent. Die is lokaal de meest toegankelijke factor.

Qua vormingen en methodieken is er een gevarieerde opbouw. Het vlaggensysteem en (N)iets mis mee?! zijn instrumenten in het aanbod. De partner- en lidorganisaties kunnen ze gratis ontlenen al is dat uitlenen zelf een drempel. Het zou eenvoudiger zijn als alle lokale jeugdwerkingen een gratis toolbox zouden krijgen waarmee ze op eigen tempo kunnen experimenteren.

De gesprekken over grensoverschrijdend gedrag gebeuren zowel individueel als in groep en dienen in eerste instantie om bepaalde zaken zoals seksualiteit bespreekbaar te maken. Het gaat in een voorbereidende fase nog niet over grensoverschrijdend gedrag, maar over de randvoorwaarden rond seksualiteit. Bij probleembesprekingen is er altijd een psychologische en pedagogische insteek vanwege de emotie die met grensoverschrijdend gedrag gepaard gaat. De mensen in het jeugdwerk en jeugdwelzijnswerk moeten goed weten hoe daarmee om te gaan. Het rollenspel is dankbaar om mee te oefenen.

Uit De Marge maakte zelf een vormingspakket over sociale media waarmee de doelgroepen vanuit hun eigen focus aan de slag kunnen. In dat vormingspakket komt het theoretische kader aan bod en jeugdwerkers leren alle socialemedia-tools kennen. Dat geldt ook voor nieuwe socialemediavormen en de mogelijke consequenties. Er worden cases voorgesteld over gevaarlijke situaties met sociale media om ook dat mee te nemen bij hun kinderen en jongeren.

De coördinatie binnen de Jeugdsector verloopt goed. Er is veel samenwerking en De Ambrassade speelt zijn verbindende rol via de verschillende jeugdwerkingen. De coördinatie rond hulpverlening is een ander verhaal, zeker op lokaal vlak. Behalve een coördinatieprobleem is er zeker ook een probleem van middelen, voldoende mensen die genoeg tijd kunnen uittrekken, en te weinig contactpunten die gelijkmatig over Vlaanderen verspreid liggen en toegankelijk zijn. Het feit dat men in een gemeente met vier werkingen samen zit en onderling het beleid coördineert, creëert nog geen extra tijd voor hulpverleners om met vragen aan de slag te gaan. Dat kinderen en jongeren van het kastje naar de muur worden gestuurd, ligt doorgaans aan het feit dat de organisaties zelf met de handen in het haar zitten. Het gaat om een tekort aan middelen. Het is niet kunnen, ook al zou men willen.

De doelgroep waarmee Uit De Marge werkt is inderdaad veel kwetsbaarder voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dat is deels te wijten aan de manier van opgroeien, want vele trauma's resulteren uit armoede, een vluchtverleden of migratie-achtergronden. Die achtergrond is doorgaans multiproblematisch. Ze kunnen niet rekenen op een uitgebreid netwerk om hulp te bieden. De ouders kunnen zelden helpen want zij hebben evenveel problemen. Er zijn dus geen vertrouwenspersonen in het netwerk van familie of vrienden. Volwassenen met kwade bedoelingen kunnen de kwetsbaarheid detecteren en spelen dit uit in een machtsrelatie. Het blijkt bijzonder moeilijk om kinderen en jongeren dan verder te helpen vanwege de combinatie van eenzaamheid en schaamte die hen parten speelt.

In de afgelopen jaren is binnen het jeugdwelzijnswerk de aandacht voor grensoverschrijdend gedrag toegenomen. Dat geldt ook voor geweld ten aanzien van meisjes. Met hen wordt preventief gewerkt, ook via dialoogmomenten. Diezelfde gesprekken worden veel te weinig met jongens gevoerd. Dat zou nochtans een aantal incidenten kunnen voorkomen. De vraag om hulp aan daders slaat in die zin op de daders binnen de doelgroep, want ze zijn zelf nog kind of jongere en hebben individuele hulp nodig. Dat is niet altijd eenvoudig als het gaat om daders die niet strafrechtelijk vervolgd worden.

De API is een zeer interessant instrument voor de Jeugdsector die op vrijwillige basis functioneert. Het is wellicht minder relevant voor de jeugdwelzijnssector want daar zijn reeds heel wat vertrouwenspersonen op verschillende niveaus, lokaal, wijkverbindend, gemeentelijk en Vlaams. Maar die vertrouwensfiguren hebben vaak de tijd niet om hun functie goed genoeg op te nemen en in individuele begeleiding voor de jongere of het kind te voorzien. In die zin zou het goed zijn om de bestaande netwerken eenvoudig te versterken, zodat er voor jeugdwelzijnswerkers meer tijd is om met kinderen en jongeren aan de slag te gaan, zeker als het om slachtoffers gaat.

Katrien SCHRYVERS,
voorzitter

Bert MOYAERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

API	aanspreekpersoon integriteit
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CMGJ	Centrum voor Maatschappelijke Gelijkheid en Jeugdwelzijn
EZO	Eenheid voor Zelfmoordonderzoek
JAC	jongerenadviescentrum
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
TEJO	Therapeuten voor Jongeren
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WMKJ	Werking Met Kansarme Jongeren